

ACC. NR. 656.

656

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1 /

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: _____
Härad: _____ Adress: _____
Socken: _____ Berättat av _____
Uppteckningsår: 1908-09 (antagl.) Född år _____ i _____

Uppteckningen rör Ole-Sme.

För omkring 100 år sedan bodde i Bromåla, Augerums socken, en man kallad Ole-Sme. Han var född i samma by och hade där utfört en del mord och svårare brott. Som straff för detta, blev han landsförvist. Emellertid reste han ej långt. Han tog sin tillflykt till ett stort av troll bebott berg, som kallas Husberget (ligger i närheten av Bromåla i en stor skog). Här bodde Ole-Sme i trollens förstuga i 7 år. Sin föda erhöll han dels genom att fiska och jaga och dels genom trollens hjälp. Han fick nämligen av dessa låna en hatt, kallad "boahatten", och då denna togs på huvudet, kunde han osynlig uppträda, var han ville.

En gång skulle en bror till honom hålla bröllop. Ole-Sme, som hört genom bergväggen att trollen talats vid om att gå dit för att få del av den myckna mat och dryck, som där förekom, tyckte det var synd om brodern och gick därför iklädd

Skriv endast på denna sida!

2 d.

"boahatten", till bröllopgården för att hjälpa honom av med de objudna gästerna. Ole-Sme lyckades träffa brudgummen. Den senare blev häpen över att se sin bror där (Ole tog nämligen hatten av och blev då synlig). Brudgummen var nu måkta bekymrad över, att varken mat eller dryck ville räcka till. Hur mycket de än buro fram, så försvann det lika fort. Ole-Sme, som såg trollen, undrade ej på, att så var fallet. Han sade helt lugnt: "De undra väl ingen på, då alla trollen från Husberget ä här, o de ä di, som äter opp all maten, o vill du si dom, så ta min hatt på dej." Brudgummen gjorde så och såg då strax hela skaran, huru de satt kring bordet och "slukade" allt. På brudgummens plats satt trollgubben själv. Nu blev frågan till Ole-Sme den: "Hur i alla dar ska vi bli å med dom här?" - "Jo", svarade Ole, "lägg noga märke te var gubben sitter o så ta en öx o dra honom i skallen mä, så fly di alla mä desamma." Sagt och gjort. Brudgummen tog en yxa och slog trollgubben i huvudet, så mycket han orkade. Då blev det ett brakande, som var förskräckligt, ty alla trollen försvunno, vart de kunde komma igenom. Bland bröllopgästerna blev ett fasligt "tumult". De trodde brudgummen blivit galen, men då han förtäljde vad som varit orsaken till hans förehavande, fortsattes kalaset åter.

Då Ole-Sme kom igen till berget, frågade trollen vad det var för en lek de hade för sig på bröllopet. "Jo", sa han, "så leka di på alla bröllop". Och trollgubben sade då: "De va ma en lea lek, ja fick närapå ont i huet."

Skriv endast på denna sida!

Trollungarna fann det roligt att retas med Ole-Sme. När han en gång var ute och fiskade, nappade de på kroken, och då de kommo i båten, lågo de och blinkade och sågo förnöjda ut. Ole-Sme, som funderade på, vad det var för fiskar, sa till dem: "Ligger ni o blinka, ska ja minsann ge er." Men när han skulle slå till dem, hoppade de i sjön. Då förstod han, att det var trollen, som varit framme. På samma sätt när han jagade. Då visade de sig som harar, och när han sköt på dem, dogo de ej. Ole-Sme var förargad över detta, då han en kväll hörde ungarna tala om för fadern, hur roligt de haft åt att kunna lura Ola så bra. Fadern förebrådde dem detta. Han sade: "Akta ni er för Ole, han ä ingen o abbas mä, lägger han kakkom o stål i sin bössa, så skjuter han er." Ungarna togo inte varningen i akt. Men då var det Ole-Sme, som hade i sin bössa vad som behövdes för att få dem ur vägen. Han sköt på dem "o di dödde på fläcken!"

Yxan Ole-Smes bror använde, då han högg trollgubben, finns ännu kvar i en bondgård i Bromåla. Och hade ej åskan splittrat berget, så att största delen av ingången är igenbommad, hade man kunnat gå in och då på ett stort bord i salen funnit en silverbössa och ett horn. Personer för inte så lång sen ha försökt intränga i berget, men "då de hunnit så långt som 7 oxöddar räckte", vågade de sig ej längre utan kröpo tillbaka.

Sår.

En flicka i Slätafly, Torsås socken, hade en svår sjukdom, som bestod däri, att hela hennes huvud var täckt med sår. Föräldrarna försökte allt för att få henne botad men förgäves. Så en natt då flickan var 8 år gammal, fick modern i en dröm tillsägelse, att hon skulle taga flickan med sig till kyrkogården söndagen därpå. Då skulle en man begravas. Flickan skulle, då kistan var nedsatt i graven, gå runt omkring den tre gånger och för varje gång bedja den döde taga såren med sig. - Modern blev glad över att få veta något, som kunde hjälpa flickan, och på söndagen gjorde de som ovan sagts med den verkan, att såren försvunno, och flickan blev fullkomligt återställd.

656

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5 5

Fönsterskri

en vanlig sjuka hos små barn botas därigenom att föräldrarna
taga barnet genom ett fönster tre gånger.

Skriv endast på denna sida!

Gulsjuka

består däri, att hela kroppen t.o.m. det vita av ögat blir gult. Sjukdomen, som förekommer mest hos barn, botas genom att den sjuke kryper genom ett gult garn tre gånger.

656

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7 f.

"Älvablåsten"

botas genom att blåsa på den sjuke genom nässlepipor eller också
i en smedja med en blåsbälg.

656

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

88.

Frossan

botas genom att dricka brännvin och krut sammanblandat.

Skriv endast på denna sida!

"Stolstötet"

"Stolstöt" är en ögonsjukdom och botas på följande sätt: Den sjuke sätter sig på en tröskel, då en annan tar en trefot och stöter med ett ben i sänder på ögonlocket under det han säger: "Jag stöter, jag stöter." - "Vad stöter du för?" frågar då den sjuke. - "Jo, därför att stolstötet ska gå ur ögat och i trefoten o sen opp genom skorstenen." Detta upprepas tre gånger och därefter är stolstötet borta.

Liksjukan.

Om en blivande moder ser ett lik och blir rädd, så får barnet liksjukan. Denna sjukdom består i att hyn blir grå och ful, kroppen blir matt och krafterna slappa. Liksjukan försvinner inte, förrän den sjuke tvättats med vatten, vari en död person förut blivit tvättad.

Vettror.

En flicka, som tjänade på en lantgård, hade sina flesta göromål i ladugården. Där funnos många vettror. Flickan var djurvänlig, gav dem mjölk varje dag och talade till dem. Så kom där en dag en mycket stor och tjock vettra. Pigan skojade med henne, för att hon var så tjock och sade bl. a. till henne: "När du får ungar, ska ja va mä på fadderskap." Då pigan kom in, talade hon om för sin matmor, vad hon sagt till vettran. Matmodern förebrådde flickan hennes oförstånd att säga så, ty säkert komme hon nu med på fadderskapet.

Efter några dagar, då pigan som vanligt gick till ladugården, blev hon "i ett nu" omtöcknad och förflyttad till en stor sal. Där voro folk samlade, där åts och dracks, och flickan bjöds göra detsamma. Hon var mycket riktigt på fadderskap. Hur mycket än värdinnan bad henne, att hon skulle äta, så gjorde

Skriv endast på denna sida!

hon det dock ej. Matmodern hade nämligen sagt till henne, att om hon skulle komma dit, fick hon ej taga något av maten, då de heller inte kunde "förtrolla" henne. Då flickan varit borta ett dygn, blev hon åter lössläppt och stod då i ladugården igen.

Något besynnerlig till lynnet var hon ifrån den dagen.

12/d.

656

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13/3

Vettra.

Då en skräddare en gång varit ute och fiskat, mötte han på hemvägen en vettra. Han fann nöje i att samtala med henne och bland annat var han nog obetänksam att lova kläder åt hennes barn. Skräddaren glömde snart löftet han givit, men den, som inte glömde det, var vettran. Hon kom dag efter dag hoppande in i skräddarens bostad. Hur många gånger hon än blev bortkörd, kom hon ändå igen, ända tills skräddaren kom ihåg vad han lovat henne. Han lade nu några "klutar" tillsammans med vettran på en spade och bar bort det med den påföljd, att vettran aldrig kom igen.